

Brazilia

Denumire oficiala: Republica Federala a Braziliei

Capitala: Brasilia

Limba oficiala: portugheza

Suprafata: 8 512 000 Km²

Locuitori: 164 milioane.

O minunata initiativa omagiaza anul universitar al descoperirii Braziliei.

La 22 aprilie 1500, navigatorul portughez Pedro Alvarez Cabral descoperea un nou teritoriu care avea sa fie botezat cu numele de Adevarata Cruce. El dobandea, o data cu timpul, o noua denumire, Brasil, reproducand la nivelul cartografiei si geografiei impactul pe care un produs exotic il poate avea: Pau-Brasil, lemnul de culoarea jaratecului, urma sa boteze o tara, lasand in uitare primul ei nume crestian.

A 5-a mare putere a lumii ca intindere si a 8-a ca forta economica, Brazilia nu este o tara a viitorului, ci este o tara a prezentului, o mare fereastra de oportunitati deschisa celor care doresc sa colaboreze cu unul din protagonistii globalizarii, celor care au nu numai dragostea fata de cultura si civilizatia unui spatiu latin, ci si pentru cei cu simtul afacerilor. Cu cei 8.512.000 km² ai sai, Brazilia este cea mai mare tara din America Latină, acoperind 47,3% din suprafata acestui continent, si a cincea tara ca marime din lume din punct de vedere al suprafetei, fiind depasita doar de Federatia Rusă, Canada, China si SUA. Dimensiunea maximă de la nord la sud este de 4395 km, iar de la est la vest de 4319 km. Coasta atlantică a Braziliei are o lungime de 7367 km. Tara este traversată de Ecuator în apropiere de Macapa si de Tropicul Capricornului în apropiere de São Paulo. Ecuador si Chile sunt singurele tari din America de Sud cu care Brazilia nu are granita comună, având 10 vecini: Guyana Franceză, Surinam, Guyana, Venezuela, Columbia, Bolivia, Peru, Uruguay, Paraguay si Argentina.

Brazilia a ajuns la circa 164 milioane de locuitori la sfarsitul anului 1999, ocupând locul cinci în lume, după China, India, SUA si Indonezia. Densitatea populatiei este de 19,2 locuitori / km² iar speranta de viata a crescut de la 41,5 ani în 1950 la 67,7 ani în 1999. Populatia urbană este de circa 79,63. Populatia rurală a fost depasita de cea urbană încă din anii '60.

Din punct de vederea administrativ, Brazilia este un stat federal, compus din 26 de State si Districtul Federal, unde se află si capitala Brasilia.

CELE CINCI REGIUNI ALE BRAZILIEI

Imensul teritoriu al Braziliei este împărțit în 5 regiuni: nord, nord-est, sud-est, sud și centru-vest.

REGIUNEA DE NORD (Statele Amazonas, Pará, Acre, Rondônia, Roraima, Amapá și Tocantins) acoperă în principal Bazinul Amazonului. În regiunea de nord a Braziliei sunt concentrate 20% din rezervele mondiale de apă dulce. Principalele orașe sunt Manaus (capitala Statului Amazonas) și Belém (capitala Statului Pará).

REGIUNEA DE NORD-EST (Statele Maranhão, Piauí, Ceará, Rio Grande do Norte, Paraíba, Pernambuco, Bahia, Alagoas și Sergipe), care însumează circa 30% din populația Braziliei, are posibilități certe în domeniul economic, mai ales în ce privește terenurile petrolifere. Principalele orașe sunt Recife și Salvador. Aceasta este regiunea în care au ajuns pentru prima oară portughezii în 1500 (în Statul Bahia).

REGIUNEA DE SUD-EST (Statele Rio de Janeiro, São Paulo, Minas Gerais și Espírito Santo) reprezintă zona cea mai intens industrializată a Braziliei. Ea deține majoritatea populației țării (43,8%). Zona este bogată în resurse naturale și reprezintă, totodată, centrul agricol al țării și cea mai importantă regiune a industriilor producătoare de alimente.

REGIUNEA DE SUD (Statele Parana, Santa Catarina și Rio Grande do Sul) este a doua ca nivel de dezvoltare în Brazilia, având o balanță echilibrată între sectorul agricol și cel manufacturier. În vestul regiunii, la granița cu Argentina, se găsesc Cascadele Iguazu, unul din cele mai frumoase colțuri de natură ale lumii. La mai puțin de 20 km distanță de acestea, pe fluviul Paraná, care separă Brazilia de Paraguay, este construită cea mai mare hidrocentrală a lumii, Itaipú. Cel mai mare oraș al regiunii este Porto Alegre, capitala Statului Rio Grande do Sul, cel mai sudic stat brazilian.

REGIUNEA CENTRU-VEST (Statele Mato Grosso, Mato Grosso do Sul și Goiás plus Districtul Federal), acoperită de întinse savane și ierburi tropicale, este încă destul de slab populată. Cândva una din cele mai izolate regiuni ale țării, această zonă a cunoscut o expansiune rapidă a agriculturii și și-a creat noi industrii. Capitala țării, Brasília, fondată în 1960, se află în această regiune. De asemenea, aici se află și cele mai extinse rezervații de

triburi indiene din Brazilia, precum si paradisul vietii sălbatice braziliene, Pantanal Mato-grossense.

Resurse naturale

Brazilia este una dintre tarile cu economia cea mai dezvoltata din America Latina; cu mari decalaje sociale si contraste regionale; nord-estul sarac si orasele de sud-est foarte dinamice (1960-1970- are loc o industrializare rapida, dublata de datorii enorme, ce au condus la acel “miracol brazilian”).

Brazilia dispune de mari resurse naturale si umane, fiind printre primii producatori mondiali la cateva produse: lemn, trestie de zahar, cafea, produse miniere (fier, bauxita, mangan, nichel, staniu, diamante, petrol, aur, fosfati naturali, zirconium, beriliu, titaniu, magnezita, argint, sare).

Industria prelucratoare s-a dezvoltat prin constructii de masini (automobile, masini agricole, masini unelte); industria siderurgica, chimica, textile, de confectii, alimentara. Zona industrială este formata din triumphiul Rio de Janeiro, Belo Horizonte si Sao Paulo.

Brazilia beneficiaza de un urias potential hidroenergetic; hidrocentrala Itaipu pe Parana (coparticipant Praguay) are cea mai mare putere instalata dinlume (12600 MW).

Agricultura este diversificata: trestie de zahar si cafea, ocupand primele 2 locuri din lume; cacao, porumb, orez, manioc, soia, fasole, bumbac, vita-de-vie, arahide, ricin, ananas, banana, tung (planta oleaginoasa), tutun. Cresterea animalelor este si ea foarte diversificata: bovine, porcine, ovine, caprine, cabaline, asini.

Exporta: cafea, zahar, bumbac, minereuri de fier, cacao, lemn, mangan, tutun, cauciuc, carne, piele, si multe altele. Importta: vehicule, petrol.

Brazilia are zacaminte de minereu foarte bogate. Brazilia are rezerve de minereu de fier estimate la 48 miliarde tone (ocupa locul 6 in lume), din care 18 miliarde sunt localizate in muntii Carajas, situati in partea estica a Amazoniei, in Statul Para. Minele din Carajas au inceput exploatarile in 1985. Zacamintele identificate sunt suficiente pentru urmatorii 100 ani, estimare facuta in baza cererilor actuale. In afara de minereu de fier, Brazilia are rezerve de 208 milioane tone de mangan, 2 miliarde de tone de bauxita si 52 milioane tone de nichel, la care, conform ultimelor estimari, se mai pot adauga alte 400 milioane tone.

S-a calculat că rezervele braziliene de fier ar putea aproviziona întreaga lume pentru următorii 20 de ani.

În Statele Minas Gerais și Goiás există uraniu. Brazilia este unul dintre cei mai mari producători de etre prețioase-semiprețioase din lume.

Brazilia deține, de asemenea, a șasea rezervă mondială de minereu de mangan (53,8 miliarde tone), a treia rezervă mondială de bauxită (3,9 miliarde tone), precum și 8,9 milioane tone de nichel (5,2% din rezervele mondiale). Recent s-a descoperit un zăcământ important de minereu de uraniu foarte bogat în substanță utilă (1,3%). Brazilia deține, de asemenea, rezerve importante de potasiu, fosfați, tungsten, cositor, plumb, grafit, crom, aur, zirconiu, thoriu (un metal radioactiv), precum și 90% din producția mondială de gemă (diamante, topaze, safire, ametiste, smaralde etc).

Economia

Istoria economică a Braziliei a fost marcată de câteva cicluri succesive de dezvoltare, bazate pe diferite produse. În timpul Primului Război Mondial este încurajată industrializarea. După marea criză din 1929 Brazilia începe să-și croiască drumul spre o economie modernă, și sub influența gândirii economice a unui român, economistul Mihail Manoilescu.

Între 1945 și 1974 economia braziliană a crescut, în medie, cu 7,4% pe an, iar între 1970 și 1980, în ciuda crizelor petroliere, această creștere avea să fie și mai mare, de 8% pe an, PIB pe locuitor crescând de 4 ori și ajungând la 2200 USD în 1980. Actualmente, PIB pe locuitor este de circa 5.000 USD.

În anii '90 politica economică a Braziliei s-a bazat pe stabilizarea economică și deschiderea economiei spre comerțul și investițiile internaționale. Au fost reduse tarifele vamale și au fost eliminate restricțiile cantitative la import, iar în 1995 Brazilia devenea unul din membrii fondatori ai Organizației Mondiale a Comerțului (OMC).

Iunie 1994 marca un punct de cotitură în cadrul procesului de stabilizare economică a Braziliei - lansarea Planului Real. Acesta avea trei obiective principale: (1) controlarea inflației; (2) reducerea dezechilibrelor sociale; (3) obținerea unei creșteri sustinute, pe termen lung, a PIB, a investițiilor, a nivelului de angajare și a productivității.

În 1998 inflația ajungea la numai 1,71%, de la peste 2000% în 1993, înainte de lansarea Planului Real. Produsul Intern Brut a crescut, între 1995

si 1997, cu 17%, iar venitul pe cap de locuitor a crescut în aceeași perioadă, în medie, cu 2,6% pe an. De la implementarea Planului Real investițiile străine au crescut de circa 15 ori, de la 2,2 miliarde USD în 1994 la 29 miliarde USD în 1999.

Cu un PIB de 805 miliarde USD în 1997 și o valoare asemănătoare în anii următori, economia braziliană, a opta economie a lumii, este dinamică și diversificată. În 1998 industria era responsabilă pentru 34% din PIB, agricultura pentru 8,4% și serviciile pentru 57,6%.

Exporturile au crescut de la 35,8 miliarde USD în 1992 la 48,1 miliarde USD în 1999, peste 70% din produsele exportate fiind manufacturate. Principalii parteneri comerciali sunt Uniunea Europeană (29% din comerțul total), SUA (23%), Mercosul (Piata Comună a Sudului) (14%), Asia (12%), America Latină fără Mercosul (8%) etc.

La 26 martie 1991 Brazilia, Argentina, Uruguay și Paraguay semnau acordul de creare a Pieței Comune a Sudului (Mercosul). Acordul de la Asunción intra în vigoare la 1 ianuarie 1995. Mercosul va deveni o uniune vamală perfectă (taxe vamale zero între membri și tarif vamal comun cu terții) în 2004. De la crearea Mercosul comerțul Braziliei cu țările membre a crescut de aproape 4 ori, de la 3,6 miliarde USD în 1990 la 13,5 miliarde USD în 1999.

CÂTEVA SECTOARE IMPORTANTE

Economia Braziliei este extrem de diversificată, practic neexistând domenii care să nu fie acoperite.

Industria automobilelor. Saltul spectaculos al economiei braziliene de după introducerea Planului Real în 1994, s-a reflectat și în domeniul producției de automobile. În ultimii ani s-au produs peste 2 milioane de autovehicule anual, veniturile din exporturile realizate în acest domeniu depășind constant valoarea de 5 miliarde de dolari. În anul 2000 Brazilia se număra printre primii cinci producători mondiali de automobile. Practic nu există multinațională din domeniu care să nu fie prezentă în Brazilia.

Industria aeronautică. Deși Brazilia a fost unul din pionierii aviației mondiale, adevărata dezvoltare a acestei ramuri a început cu 30 de ani în urmă. Astăzi Brazilia produce avioane integral proiectate și fabricate aici și

le exportă pe toate continentele. Peste 500 de avioane de producție braziliană sunt în momentul de față în exploatare numai în SUA, și un număr asemănător în Europa.

Industria aerospațială. Și această industrie a înregistrat o creștere spectaculoasă. Prin intermediul Agenției Spațiale Braziliene și a Institutului National pentru Cercetări Spațiale, a fost lansat Programul Spațial Brazilian, care prevede construirea și lansarea de sateliți și vehicule spațiale. Brazilia participă, de asemenea, la construirea Stației Spațiale Internaționale. Diferiți sateliți brazilieni evoluează deja pe orbită în jurul Pământului.

Proiectele de infrastructură. Planul Multianual (PPA), numit și Avança Brasil (Înainte, Brazilia), este un program de dezvoltare care prevede cheltuieli de 1,1 trilioane reali (R\$) până în 2003, incluzând cheltuielile de personal pentru realizarea a 358 de programe care vor revitaliza și amplifica rețeaua de servicii de infrastructură ale țării, mai ales în domeniile transporturilor, telecomunicațiilor și energiei electrice.

Cu aceste investiții și cu previziunea unei creșteri a PIB de 4% în 2000 și de până la 5% în 2002 și 2003, Guvernul speră să creeze 8,5 milioane locuri de muncă în următorii patru ani. Conform estimărilor IPEA (Institutul de Cercetări Economice Aplicate), în 2000 rata somajului va scădea la 5,66%.

În privința lucrărilor de infrastructură, PPA prevede investiții de 212,02 mld. R\$ în următorii patru ani, astfel: sectorul energetic - 165,32 mld. R\$; transporturi - 38,85 mld. R\$; telecomunicații 6,31 mld. R\$; infrastructura hidrografică 3,53 mld. R\$. Pentru următorii 8 ani sunt prevăzute investiții publice și private în valoare de 317 mld. R\$, mai ales în domeniile telecomunicațiilor, transporturilor și energiei electrice. Trebuie amintit că Brazilia are un sistem de drumuri de 1,6 milioane km, peste 30.000 km de cale ferată, 46 porturi bine organizate (din care 24 oceanice) și 62 aeroporturi civile (din care 22 internaționale). Actualmente, se află în desfășurare o multitudine de proiecte în domeniul transportului multimodal.

Principalele ramuri economice:

AGRICULTURA

Tendintele agriculturii braziliene au oscilat in timp, in functie de culturile sezoniere, de bumbac, cacao, cauciuc si cafea care au avut o contributie importanta la dezvoltarea sectorului, alaturi de trestia de zahar, care a reprezentat sursa permanenta de venituri in agricultura.

In decada anilor '70, procesul de modernizare a agriculturii a condus la cresterea productivitatii si a numarului de produse exportate. Productia de soia a depasit productiile traditionale braziliene, cum ar fi cele de cafea, cacao si zahar. Urmare a stimulentei acordate de catre guvern pentru produsele procesate, au crescut substantial volumul, valoarea si varietatea produselor agricole semiprosesate si industrializate.

In cursul anilor '80, agricultura a continuat sa aiba acelasi rol important in economia tarii. Acordand scutiri de taxe si facilitati la obtinerea creditelor, guvernul federal a promovat o mai mare eficienta in sectorul agricol. In ultimii 20 de ani, productia cerealiara s-a dublat, datorita cresterii productivitatii. Ritmul mediu anual de crestere inregistrat in sectorul agricol, agriculturii, conform Institutului Brazilian de Geografie si Statistica - IBGE, a fost de 3,4%, fata de numai 1,7% in sectorul industrial. In 1996, rata de crestere a sectorului agricol a fost de 4,1%, iar in 1997 de 1,9%.

Diversele programe guvernamentale aplicate in ultimele doua decenii, in vederea diversificarii recoltelor, au adus rezultate surprinzatoare. Productia de cereale a crescut in mod semnificativ, recoltele de grau, orez si porumb ajungand la 77,6 milioane tone in 1997. Cauciucul, care se constituie ca un element vital pentru exporturile agricole braziliene, ca si alunele de para, caju, diverse sortimente de ceara si fibre, au inceput sa fie cultivate in cadrul plantatiilor. Datele din 1996 (FIPE) indica Brazilia ca cel mai mare producator mondial de cafea, al doilea de fasole, al treilea de trestie de zahar si de porumb si al patrulea de cacao.

Datorita climei variate, Brazilia produce toate tipurile de fructe, de la varietatile tropicale din nord (inclusiv avocado), pana la citrice si struguri, cultivate in principal in regiunile mai temperate din sud. In 1996, productia de portocale a crescut cu 10,8%, Ajungand la 21811 milioane tone, Brazilia fiind astfel cel mai mare producator mondial, urmat de SUA, principalul sau concurent. Brazilia este cel de-al doilea producator mondial de carne de bovine (cu toate acestea numai 3% din productia totala a fost exportata in 1996).

INDUSTRIA

In ultimii 25 de ani, Brazilia a obtinut succese in diversificarea si extinderea productiei de bunuri manufacturate si de consum, telecomunicatii, procesarea electronica de date, biotehnologie si noi materiale.

Pentru sectoarele cheie, cum ar fi productia de oteluri, autoturisme, petrochimie, serviciile publice au avut un rol esential nu numai in dezvoltarea sectorului industrial, ci in expansiunea economiei braziliene.

Una dintre noile sectoare industriale braziliene, industria constructiei de automobile de fabricare a pieselor de schimb, a inregistrat mari progrese in ultimele doua decenii. Incepand cu putine linii de montaj in 1957, sectorul auto produce, in medie, 2 milioane autovehicule/an, cu componente 100% fabricate in Brazilia, situandu-se astfel printre primii 10 fabricanti la nivel mondial. Repartizarea teritoriala a fabricilor de autovehicule in Brazilia este:

- Ford	Rio	Grande	do	Sul
- General Motors	Rio	Grande	do	Sul
- Audi 01W)	Parana			
-VW (camioane)	Rio	de		Janeiro
- Mercedes	Minas			Gerais
- Peugeot	Rio	de		Janeiro
- Renault	Parana			
- Chrysler	Parana			
- Honda	Sao			Paulo
- Hyundai	Bahia			
- Asia Motors	Bahia			

Brazilia a pus bazele industriei aeronautice in urma cu 20 ani. In prezent, succesul aeronavelor proiectate si fabricate integral in Brazilia de catre Embraer, exportate in toate continentele, pozitioneaza industria aeronautica braziliana pe locul al 6-lea la nivel mondial. Un numar mare de avioane Embraer au fost vandute in SUA si in Europa occidentala. Embraer produce atat avioane militare (Tucano si Super Tucano cele mai cunoscute), cat si civile (ERJ 135 pentru 37 pasageri si ERJ 145 cu capacitate de 50 locuri, pentru acesta din urma primindu-se comenzi ferme, in 1998 pentru 180 bucati).

Petrolul si Petrochimia

Pana in 1953, productia de petrol brut era de cca. 2.000 barili/zi, iar capacitatea interna de rafinare nu depasea 4.000 barili/zi, Brazilia fiind astfel dependenta de importuri. In acel an, dupa multe dezbateri, Congresul

National a votat crearea Companiei nationale de petrol PETROBRAS. Avand drepturi exclusive pentru exploatarea petrolului, PETROBRAS a initiat identificarea de rezerve de petrol, fiind permisa firmelor private rafinarea si distribuirea. La inceputul anilor '90, impulsionata de prima criza a petrolului din anii '70, Brazilia triplase productia de petrol, ajungand in iulie 1994 la o productie de 690 mii barili/zi. In 1995, productia a ajuns la 713 mii barili/zi, in 1996 a crescut la 806 mii barili/zi, ajungand la 866 mii barili/zi in 1997. Previziunea pentru decembrie 1998 era de 1,2 milioane barili/zi.

Incepand cu 1985, productia interna de petrol brut a reprezentat aproximativ 55% din consumul national, obiectivul fiind atingerea uriiu procent de 70% inaintea anului 2001. La realizarea acestui obiectiv au contribuit atat consolidarea deschiderii sectorului catre initiativa privata, prin atragerea de noi investitii in colaborare cu PETROBRAS sau in proiecte independente, cat si dezvoltarea si exploatarea unei noi zone gigante in Bacia de Campos, in Statul Rio de Janeiro cu un potential de 1,3 miliarde barili. Costul mediu pe baril este estimate in Brazilia la aproximativ 14 USD.

Industria petrochimica braziliana s-a dezvoltat intens in ultimele decenii. Exista in prezent, trei complexe petrochimice in Brazilia, localizate in Statele Bahia (Nord-Est), Rio Grande do Sul (Sud) si Sao Paulo (Sud-Est), cu o capacitate de productie totala de etilena de 1,4 milioane tone/an.

Industria de etanol

Pentru echilibrarea consumului de produse finite cu exploatarea petrolului, la sfarsitul anilor '60, inceputul anilor '70 a fost dezvoltat un proiect de identificare de noi alternative viabile pentru inlocuirea derivatelor de petrol. Etanolul extras din trestia de zahar a fost ales ca alternativa. Obiectivul Programului National de Alcool (Pro-Alcool), creat in 1975, a fost utilizarea etanolului ca substituent al benzinei si cresterea productiei pentru uzul industrial.

In 1985, când programul functiona de 10 ani, au fost investiti 6,5 miliarde USD in productia a 50 miliarde litri de etanol; au fost create 500.000 noi locuri de munca ; 2,5 milioane autoturisme foloseau etanol pur si toata benzina era amestecata in proportie de 20% cu alcool.

In prezent, Brazilia posedea tehnologie si echipamente capabile sa mentina o productie anuala de 16 miliarde litri de etanol, exportand tehnologie, echipamente si servicii conexe acestui produs. Diminuandu-se nivelul de monoxid de carbon eliberat de vehicule, programul Pro-Alcool contribuie la eforturile Braziliei pentru protejarea mediului inconjurator.

Surse de energie

Hidroelectnicitatea, lemnul si produsele din trestie de zahar acoperă 59% din necesarul de consum energetic al Braziliei.

Dotata cu un potential hidroelectnic estimat la 255 milioane KW, Brazilia a investit treptat in proiectarea si construirea de baraje, pentru a satisface necesarul de energie al unei economii in crestere.

Prima uzina hidroelectrică a inceput sa functioneze in 1889, generand 250 KW, ceea ce reprezenta jumatate din termoelectricitatea generata in acea epoca. In 1997, proportia era cu totul alta: 54.970 milioane KW proveneau din uzine hidroelectrice, in timp ce 4.790 milioane KW erau generati de surse termice.

In 1962, capacitatea de productie energetica instalata a Braziliei era de 5,8 milioane KW. Aceasta capacitate a crescut la 6,8 milioane KW in 1964, 17,6 milioane KW in 1974, 37,3 milioane KW in 1985 si 63 milioane KW in 1997.

Uzina hidroelectrică de la Itaipu, cea mai mare din lume, este localizata pe raul Parana, la granita Braziliei cu Paraguay, aproape de cataractele Iguacu, fiind un proiect bilateral intre cele doua tari. Tratatul de la Itaipu a fost semnat la data de 26 aprilie 1973. Constructia a inceput la jumatatea anilor '70 si in 1985, au inceput sa functioneze trei din cele 18 turbogeneratoare (de 700 MW fiecare). Astazi, cu cele 18 turbogeneratoare functionand la intreaga capacitate, productia de energie a uzinei Itaipu este de 12,6 milioane KW, impartita egal intre Brazilia si Paraguay.

Uzina hidroelectrică de la Tucuru, care genereaza in prezent 3,9 milioane KW, va produce 7,7 milioane KW cand va fi terminata.

Conform datelor Eletrobras, capacitatea de generare de energie hidroelectrică a Braziliei este estimata la 127.867,6 MW, din care 24,42% sunt in functiune sau in constructie, 35,8% sunt inventariate, iar 39,78% sunt estimative.

Productia de gaz

Studii recente au demonstrat necesitatea de a mari de la 2% la 10% participarea gazului natural in producerea totala de energie a Braziliei. Bolivia fiind tara vecina cu cele mai mari rezerve de gaz natural, a fost aleasa ca partenera a Braziliei in construirea unui gazoduct. Acest proiect va creste productivitatea industriei braziliene si va aduce imbunatatiri in mediul ambiental al zonelor urbane, energia produsa din gaze naturale nefiind poluanta. Proiectul va contribui, de asemenea, la prezervarea padurilor braziliene, prin substituirea folosirii carbunelui, contribuind la atragerea de investitori straini in Brazilia. Referitor la transportul gazului natural din Bolivia pana in regiunile din sud si sud-est ale Braziliei, se construiesc un

gazoduct cu o lungime de 3.403 km. Investitia totală necesara este de 1,89 miliarde USD, din care 1,42 miliarde in Brazilia si 0,47 miliarde in Bolivia.

Energie nucleara

In Brazilia exista o uzina nucleara in exploatare Angra dos Reis I care genereaza un volum de electricitate estimat la 14.000 GW/ora, ceea ce reprezinta 2% din totalul de energie produsa in tara. La jumatatea anului 1999 a intrat in vigoare a doua uzina nucleara braziliana Angra dos Reis II.

Maranhão

Statul Maranhão este situat în regiunea de nord-est a Braziliei, fiind unul din cele 27 de componente ale Federației. Cu o suprafață de 333.366 km² (1,45% din totalul Braziliei), el se clasează doar pe locul 7 în cadrul acestei țări, deși această suprafață este apropiată de cea a Germaniei (357.000 km²), Finlandei (338.000 km²) sau Norvegiei (324.000 km²).

Clima este tropicală. Relieful constă în principal din podisuri (spre interior) și câmpii litorale (în nord). De-a lungul coastei există, de asemenea, o multitudine de insule, cea mai importantă fiind Insula São Luis, pe care se află situată și capitala.

Vegetația variază de la pădurea amazonică în vest până la vegetația specifică zonelor litorale în vest și savane în sud. Principalele ape curgătoare sunt Tocantins, Gurupi, Mearim și Itapecuru.

Litoralul acestui stat, cu o lungime de 630 km, este al doilea ca dimensiune al unui stat brazilian, fiind depășit doar de Bahia. De aceea, pescuitul rămâne una din principalele ramuri economice, fapt observat și în bucătăria tradițională.

Populație și indicatori sociali

Maranhão reprezintă casa a 3,3% din populația Braziliei, respectiv 5,4 milioane locuitori (1999). Densitatea populației este de 16,25 locuitori/km², sub media națională de 19,18 locuitori/km².

Populatia urbană însumează 51,92% din total, mult sub media națională (78%). Procentul ridicat al populației rurale, departe de a reprezenta un handicap, constituie cheia succesului turismului rural și al manifestărilor de artă populară unice în Brazilia și în lume.

Maranhão avea în 1999 217 orașe, cele mai populate fiind capitala São Luis (840.000 locuitori), Imperatriz (225.000), Caxias (134.000) și Timon (126.000). Statul beneficiază de 356 spitale publice, peste media recomandată de Organizația Mondială a Sănătății.

Indicele Dezvoltării Umane (HDI) este de 0,550, sub media națională (0,739). În 1999 existau în Maranhão 4948 grădinițe, 13312 școli generale, 434 licee și 5 universități, cu 20.476 studenți.

Scurt istoric

În ianuarie 1531 era creată căpitania Maranhão. Tot atunci, Diogo Leite pornea spre nord pentru a vedea până unde se întinde noul teritoriu al regelui Portugaliei. În 1535 avea loc cea mai mare expediție portugheză către Lumea Nouă, cu 10 vapoare, 113 cai și 900 de oameni. Aceasta ajungea în Maranhão, dar comandantul și o mare parte a echipajului aveau să piară într-un naufragiu. Câțiva supraviețuitori creau aici o mică așezare, părăsită în 1538.

În perioada colonizării nu doar portughezii au fost prezenți pe aceste meleaguri, fiind înregistrate numeroase invazii străine în Maranhão, în principal ale francezilor (1594, 1612, 1614), încheiate prin capitularea acestora.

În 1684 avea loc Revolta lui Beckman, un latifundiar bogat care s-a ridicat împotriva abuzurilor Companiei Comerciale din Maranhão, creată de Coroana portugheză, și a preoților iezuiti. Beckman a fost prins și executat, dar revolta sa populară a avut succes: Compania Comercială a fost desființată iar iezuitii s-au întors în Portugalia.

Lupte grele s-au dat și în momentul proclamării Independenței Braziliei, în 1822, pe care portughezii din Maranhão nu au vrut să o recunoască, deși populația locală era de acord. Aderarea Maranhão la Independență a avut loc abia la 28 iulie 1823.

Ulterior, economia statului s-a îmbunătățit simțitor, Maranhão devenind unul din liderii brazilieni la producția de bumbac, zahăr și orez, mai ales după abolirea sclaviei, în 1888.

Aspecte culturale și turistice

Maranhão reprezintă un adevărat paradis pentru iubitorii artei populare și ai culturii în general. Genialitatea oamenilor de aici s-a făcut simțită nu doar în literatură, muzică sau alte manifestări culturale, ci și prin folclorul și sărbătorile specifice (Bumba-meu-boi, Tambor-de-Crioula, Tambor-de-Mina), prin carnavalul maranhense, prin legendele populare (legenda Plajei Ochiului de Apă, a Sarpelui din São Luis, a diaboliceii stăpâne de sclavi Ana Jansen, a stafiei Cavalacanga etc.), prin arta sacră (biserici precum Nossa Senhora dos Remédios, Sfântul Joaquim, Carmo, Catedrala Metropolitană etc.), prin capodoperele de artizanat sau prin bucătăria tradițională și vesela specifică.

Dezvoltarea turistică a statului are la bază Planul Maior, elaborat de guvernul Roseana Sarney. Conform acestui plan, Maranhão a fost împărțit în 5 regiuni turistice principale: Centrul Istoric al capitalei São Luis, inclus în 1997 de UNESCO în Patrimoniul Mondial al Umanității și compus din peste 300 de case și biserici din perioada colonială (orasul a fost fondat în 1612); Chapada das Messas, regiune din sudul statului, o zonă sălbatică, înțesată de cascade și pesteri; Parcul Lençóis, cu o suprafață de 155.000 ha, creat în 1981, situat în nord-estul statului și format din 270 km de dune permanent modificate de vânturi de peste 70 km/h, dar și din vegetație specifică zonelor de litoral; Delta Americilor (în nord, constând dintr-o multitudine de insule și insulite) și Pădurea Guaras (botezată după numele unor păsări marine de culoare roșie ce abundă în această regiune litorală formată din peste 12.000 km² de insule, golfuri și estuare).

Economia

Cu cei 6,6 miliarde USD produși în 1998, Maranhão este responsabil pentru 0,98% din PIB-ul Braziliei, PIB/locuitor fiind de 1222 USD.

Principala ramură economică o constituie serviciile (66% din PIB), urmate de industrie (23,3%) și agricultură (10,7%). În Maranhão sunt înregistrate 7967 firme.

Conform Superintendentei de Dezvoltare a Nord-Estului (Sudene), Maranhão este statul nord-estic care a înregistrat cea mai mare creștere economică în 1997 (13%). În 1999 această creștere a fost

de 4,1%, adică de patru ori cât media națională (1,01%) și peste media Regiunii de Nord-Est (3,3%). Merită menționat faptul că în ultimul deceniu Regiunea de Nord-Est a fost campioana națională a creșterii economice.

Principalele industrii sunt metalurgică, alimentară, a prelucrării lemnului și textilă.

Agricultura este dominată de trestia de zahăr (830.000 t în 1999), manioc (826.000 t) și orez (637.000 t), dar și soia câștigă tot mai mult teren, producția crescând de la 5.000 t în 1990 la 409.000 t în 1999. Efectivele de animale constau în 1997 în 11,5 milioane păsări, 3,9 milioane bovine, 1,9 milioane porcine și 320.000 caprine.

Balanta comercială în 1999 a fost puternic excedentară (plus 295,9 milioane USD), importurile fiind de 367 milioane USD și exporturile de 663 milioane USD. La export au predominat produsele semimanufacturate (535 milioane USD). Maranhão face parte din Programul Special de Export (PEE) al guvernului federal, care și propune atingerea valorii de 100 miliarde USD pentru exporturile braziliene în anul 2002.

Infrastructură

Maranhão detine 55.092 km de sosele (din care 3.834 km asfaltate) și circa 1.300 km de cale ferată.

Complexul portuar din nordul statului, compus din porturile Itaqui, Ponta da Madeira si Alumar, conectat la o retea extinsă de căi ferate si ape curgătoare, asigură peste 50% din traficul de mărfuri din regiunile de nord si nord-est ale Braziliei, fiind al cincilea complex portuar al Braziliei din punct de vedere al traficului de mărfuri - 52,3 milioane tone în 1999.

În portul Ponta de Madeira din São Luis ajung anual, prin intermediul căii ferate Carajas, mari cantități de minereu de fier si mangan din Districtul Mineral Carajas (statul Para). De asemenea, prin complexul Itaqui tranzitează anual 10 milioane tone petrol si derivate.

Odată cu re alegerea în functia de guvernator a doamnei Roseana Sarney în 1998, au crescut substantial investitiile în infrastructură (203 milioane reali în 1998 si 374 milioane în 1999).

În 1999, consumul de energie electrică a fost de 8.041 GWh.

În ceea ce priveste comunicatiile, la 1.01.2000 existau 256.000 linii telefonice fixe si 139.000 lini de telefonie mobilă. Conform Telemar (compania de telefonie fixă), 95% din posturi sunt digitale. Mentionăm că eficienta acestei firme este mai mare decât media natională a companiilor de telecomunicatii. În 1999 investitiile sale au fost de circa 100 milioane reali (peste 50 milioane USD).

Investitii

Dintr-un total de 412 miliarde USD prevăzuti a fi investiti în Brazilia în perioada 1998-2005, Maranhão va primi 4,45 miliarde USD. Cele mai atractive sectoare pentru investitori sunt serviciile publice (1.726 milioane USD), industria prelucrării lemnului (mobilă, hârtie) (1.000 milioane USD), piese auto si materiale de transport (650 milioane USD) si minerit (408 milioane USD). Informatica si telecomunicatiile vor primi, conform proiectelor deja anuntate, circa 28 milioane USD. În ultimii ani, principalii investitori în Maranhão au fost Coca-Cola (86 milioane R\$ - 1 R\$ = 0,53 USD), Cayman (81 milioane R\$, agricultură), Agrosena (81 milioane R\$, agricultură) si Batavo Nordeste (70 milioane R\$, lactate). Cele mai mari investitii anuntate sunt ale firmelor Usimar (1.380 milioane R\$, metalurgie) si Companhia Vale do Rio Doce (540 milioane R\$, minerit si metalurgie).

Poarta către stele

În superbul oras Alcantara, alături de impresionantele ruine datând din perioada Imperiului, se înaltă azi o constructie care contrastează puternic cu vestigiile trecutului. Este vorba de legătura Braziliei cu viitorul: Centrul de Lansări din Alcantara (CLA), poarta către stele a gigantului latino-american.

Inaugurată în 1983, baza spatiaala de la Alcantara va intra, în 2002, în clubul select al celor 8 centre de lansări spatiale în regim comercial ale lumii (dintr-un total de 17 existente pe plan mondial). Deci,

Începând cu această dată, orice țară sau firmă de pe mapamond ce dorește să lanseze vehicule spațiale în scopuri pasnice o poate face de aici.

Conștienți de concurența puternică, administratorii CLA promit să ofere prețuri mai mici decât ceilalți prestatori de astfel de servicii, întrucât pentru primul deceniu al secolului 21 piața lansărilor spațiale în regim comercial este estimată la peste 45 miliarde USD.

Un adevărat oraș, CLA ocupă o suprafață totală de 620 km² și are circa 30 km de sosele interne.

După 1989 au fost efectuate de aici 274 lansări de rachete, din care 83 în cadrul unor acorduri de cooperare internațională.

În 1997 și 1999 au avut loc două lansări esuate ale unor rachete de fabricație braziliană (VLS). Totuși, procentul de lansări reușite de la CLA se apropie de 100%. În perioada 1957-1996, spre exemplu, indicele de reușită al lansărilor a fost de 92,2% pentru Japonia, 91,0% pentru SUA, 86,8% pentru Europa și 81,4% pentru China.

În aprilie 2000 Brazilia semna cu SUA un acord de cooperare în domeniul spațial, americanii căpătând dreptul de a utiliza CLA pentru lansarea de sateliți.

Mai trebuie amintit că baza de la Alcântara este situată la 2°0'18" latitudine sudică, deci foarte aproape de Ecuator, deasupra căruia operează sateliții geostationari (majoritatea de telecomunicații). Avantajul lansărilor efectuate de la CLA constă și într-o economie de

combustibil de până la 30% și o creștere a sarcinii utile transportate de până la 20% comparativ, spre exemplu, cu lansările efectuate de la Baikonur (Kazahstan).

De aceea, se estimează că o mare parte din lansările de sateliți geostationari se va face de la Alcântara, singura bază de lansări spațiale situată mai aproape de Ecuator decât CLA fiind Kourou (Guyana Franceză).

În fine, amintim că Brazilia este una din cele 16 națiuni ce participă la construirea Stației Spațiale Internaționale.